

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sk/29/2020
Identifikačné číslo spisu: 5019200767
Dátum vydania rozhodnutia: 25.11.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:5019200767.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Judity Kokolevskej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD., v právnej veci žalobcu: O. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom: W. XXXX/XX, M., proti žalovanej: Sociálna poisťovňa - ústredie, so sídlom Ul. 29 augusta 8-10, Bratislava, o žalobe proti nečinnosti orgánu verejnej správy, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline, sp. zn. 28Sa/46/2019 zo dňa 23.06.2020, takto

rozhodol:

- I. Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .
- II. Účastníkom náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Žiline rozsudkom sp. zn. 28Sa/46/2019 zo dňa 23.06.2020 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal, aby súd prikázal Sociálnej poisťovni rozhodnúť o jeho žiadosti o priznanie invalidného dôchodku zo dňa 21.07.2019. V odôvodnení žaloby uviedol, že písomnou žiadosťou zo dňa 21.07.2019 opakovane požiadal žalovanú o priznanie invalidného dôchodku, avšak žalovaná o jeho žiadosti doposiaľ nerozhodla rozhodnutím.

2. Z administratívneho spisu vyplýva, že na základe žiadosti žalobcu o invalidný dôchodok zo dňa 16.06.2016 prvostupňový správny orgán rozhodol rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 01.07.2016 tak, že jeho žiadosť zamietol. Toto rozhodnutie bolo potvrdené aj odvolacím orgánom. Tieto rozhodnutia boli predmetom súdneho prieskumu, pričom rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 24Sa/1/2017 zo dňa 24.04.2017 správny súd žalobu zamietol a NS SR zamietol kasačnú sťažnosť rozsudkom sp. zn. 10Sk/7/2017 zo dňa 22.05.2019. Listom zo dňa 21.07.2019 žalobca opätovne požiadal o invalidný dôchodok, a to žiadosťou, ktorá nebola podaná na tlačíve určenom Sociálnou poisťovňou. Na uvedený list správny orgán reagoval listom zo dňa 06.08.2019, v ktorom žalobcovi podal vyčerpávajúce vysvetlenie týkajúce sa jeho nároku na invalidný dôchodok, ako aj postupu pri podaní žiadosti o invalidný dôchodok. Proti tomuto oznámeniu podal žalobca sťažnosť. V sťažnosti uviedol, že v zákonnej dobe ani po jej márnom uplynutí nebolo vo veci jeho žiadosti o priznanie invalidného

dôchodku zo dňa 21.07.2019 vydané písomné rozhodnutie. Správny orgán vyhodnotil sťažnosť ako nedôvodnú. Správny orgán opätovne uviedol, že žiadosť o priznanie dávky sa podáva na tlačive určenom Sociálnou poisťovňou. Až na základe takto podanej žiadosti môže Sociálna poisťovňa vydať príslušné rozhodnutie.

3. Predmetom súdneho konania bolo posúdenie skutočnosti, či v konaní o žiadosti žalobcu zo dňa 21.07.2019 existuje žalobcom tvrdená protiprávna nečinnosť. Krajský súd zistil, že nedošlo k nečinnosti žalovaného, preto žalobu zamietol.

4. Krajský súd uviedol, že v konaní proti nečinnosti orgánu verejnej správy správny súd neposudzuje, či žalobca v zmysle zákona o sociálnom poistení naplnil materiálne predpoklady pre úspech v konaní o priznaní invalidného dôchodku, ale sústredil sa na otázku, či žalovaný mal v danom prípade zákonnú povinnosť konať a prípadne vo veci meritórne rozhodnúť. Predpokladom úspešnosti takejto žaloby je, že správny orgán je nečinný, teda nekoná v rozpore s konkrétnym ustanovením právnej normy, ktorá ho oprávňuje a súčasne aj zaväzuje konať a rozhodnúť.

5. V prejednávanej veci však vydanie rozhodnutia s náležitosťami podľa § 209 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“), ktorého sa dožaduje žalobca, žalovanému príslušné procesné normy neprikazujú. Zo zákona č. 461/2003 Z. z. vyplýva, že dávkové konanie sa začína na základe písomnej žiadosti fyzickej osoby, pre ktorú je zákonom predpísaná osobitná forma. Podľa názoru krajského súdu z dôvodu, že táto náležitosť žiadosti je *expressis verbis* stanovená v zákone, je potrebné v plnom rozsahu trvať na splnení tejto náležitosti žiadosti o priznanie dávky. Od tejto formy žiadosti sa potom odvíjajú aj ďalšie právne skutočnosti, napríklad že za deň začatia konania o dôchodkových a úrazových dávkach sa považuje deň spísania žiadosti o dávku pobočkou. V prejednávanej veci však žalobca žiadosť na takomto tlačive nepodal. Preto nie je možné konštatovať, že sa začalo konanie o priznanie tejto dávky. V tom prípade preto žalovaný nemal povinnosť (ani právo) vo veci vydať akékoľvek rozhodnutie. Žalovaný správne postupoval, keď neformálnym listom zo dňa 06.08.2019 informoval žalobcu, že ak trvá na priznaní invalidného dôchodku, je potrebné požiadať o invalidný dôchodok spísaním žiadosti na príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne. Túto informáciu žalovaný žalobcovi zdublikoval a bližšie ozrejmil aj v oznámení o výsledku prešetrenia sťažnosti zo dňa 12.11.2019, kde výslovne uviedol, že žiadosť o invalidný dôchodok si žalobca neuplatnil predpísaným spôsobom, a to na tlačive určenom Sociálnou poisťovňou, a preto nemohlo byť vydané rozhodnutie v súlade s § 209 zákona č. 461/2003 Z. z.. Žalobca mal teda vedomosť o tom, že opätovnú žiadosť o priznanie invalidného dôchodku je možné podať len predpísaným spôsobom, a to na tlačive určenom Sociálnou poisťovňou, avšak toto neučinil. Krajský súd konštatoval, že z dôvodu, že na základe podania žalobcu administratívne konanie začaté nebolo, nie je možné hovoriť o nečinnosti orgánu verejnej správy. V danom prípade teda nebola splnená podmienka stanovená v § 3 ods. 1 písm. d) zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej „SSP“), a to že orgán verejnej správy protiprávne nepokračuje v začatom administratívnom konaní, keďže v danom prípade administratívne konanie nezačal.

6. Pokiaľ ide o žalobnú námietku, že ust. § 184 ods. 5 zákona o sociálnom poistení neurčuje, že opakovaná žiadosť o invalidný dôchodok sa opäť musí podať na predpísanom tlačive, krajský súd konštatoval, že pokiaľ žalobca podal ďalšiu (opakovanú) žiadosť, jedná sa o novú žiadosť, na ktorú sa vzťahujú rovnaké kvalitatívne požiadavky (aj čo sa týka jej formy), ako na akúkoľvek inú žiadosť.

7. Na záver krajský súd konštatoval, že nič nebráni žalobcovi, aby, pokiaľ má a to, že sa zmenili skutkové okolnosti v danej veci, opätovne podal žiadosť o priznanie invalidného dôchodku spôsobom, ktorý vyžaduje zákon.

8. Proti uzneseniu krajského súdu podal kasačnú sťažnosť žalobca, pretože má za to, že krajský súd nesprávne právne posúdil vec. Žalobca (sťažovateľ) uviedol, že krajský súd nevykonal žiadne dôkazy, len vychádzal z údajov uvedených v administratívnom spise. Žalobca zastáva názor, že krajský súd nezodpovedal otázku, na základe akého zákona žalovaná nerozhodla písomným rozhodnutím podľa § 209

ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o žiadosti žalobcu zo dňa 21.07.2019. Sťažovateľ ďalej namieta, že zo žiadneho zákona nevyplýva, že opätovná žiadosť o invalidný dôchodok musí byť opäť podaná na predpísanom tlačive. Sťažovateľ v kasačnej sťažnosti tvrdí, že on má nárok na invalidný dôchodok, pretože spĺňa všetky zákonné predpoklady. Poznamenal, že bol dôchodkovo poistený 34 rokov a 174 dní. Sťažovateľ vidí nečinnosť žalovanej v tom, že žalovaná nepokračovala v konaní o žiadosti žalobcu zo dňa 21.07.2019 a nevydal v zákonnej lehote písomné rozhodnutie. Na záver kasačnej sťažnosti žalobca poznamenal, že zo žiadneho ustanovenia zákona č. 461/2003 Z. z. nevyplýva, že je potrebné si uplatniť nárok na výplatu invalidného dôchodku na špecifickom tlačive. Na základe vyššie uvedených skutočností žalobca navrhuje, aby kasačný súd uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd príslušný podľa § 438 ods. 2 SSP rozhodovať o kasačnej sťažnosti, preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je nedôvodná.

10. Predmetom konania je posúdenie skutočnosti, či v konaní o žiadosti žalobcu zo dňa 21.07.2019 existuje žalobcom tvrdená protiprávna nečinnosť.

11. Po preskúmaní veci sa kasačný súd stotožnil so záverom krajského súdu, že podanej žalobe v zmysle sťažovateľom formulovaného petitu nemožno vyhovieť, a preto v danej veci nebola preukázaná nečinnosť žalovanej. Ani vznesené námietky sťažovateľa neboli spôsobilé podporiť jeho záver o nesprávnom rozhodnutí krajského súdu z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, a preto najvyšší súd kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú podľa § 461 SSP zamietol.

12. Podľa § 3 ods. 1 písm. d) SSP nečinnosťou orgánu verejnej správy je stav, keď orgán verejnej správy protiprávne nepokračuje v začatom administratívnom konaní, alebo stav, keď orgán verejnej správy protiprávne z úradnej povinnosti nezačal administratívne konanie.

13. Podľa § 184 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. dávkové konanie sa začína, ak tento zákon neustanovuje inak, na základe písomnej žiadosti fyzickej osoby, ktorá si uplatnila nárok na dávku a nárok na výplatu dávky.

14. Podľa § 184 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. žiadosť o priznanie dávky sa podáva na tlačive určenom Sociálnou poisťovňou, ak odsek 12 neustanovuje inak. Fyzická osoba uvedená v odseku 1 je povinná preukázať skutočnosti rozhodujúce na nárok na dávku a nárok na jej výplatu spôsobom určeným Sociálnou poisťovňou.

15. Z administratívneho spisu vyplýva, že žiadosť žalobcu zo dňa 21.07.2019, ktorou žiadal o priznanie invalidného dôchodku, nebola podaná na tlačive určenom Sociálnou poisťovňou. Žalovaná síce upozornila žalobcu na skutočnosť, že žiadosť o priznanie invalidného dôchodku musí byť podaná na špecifickom tlačive, táto formálna chyba ani neskôr nebola korigovaná zo strany žalobcu. Práve z tohto dôvodu dávkové konanie ani sa začína. V tejto súvislosti rovnako ako krajský súd, aj Najvyšší súd SR zastáva názor, že protiprávna nečinnosť orgánu verejnej správy nastáva vtedy, ak pasívnosť orgánu verejnej správy je v rozpore s normatívne ustanovenou povinnosťou konať. Na základe horeuvedených skutočností najvyšší súd potvrdí správnosť názoru krajského súdu, v zmysle ktorého žalovaná nemala povinnosť (ani právo) vo veci vydať akékoľvek rozhodnutie, pretože žiadosť žalobcu nespĺňal zákonné náležitosti. Krajský súd správne konštatoval, že „keďže na základe podania žalobcu administratívne konanie začaté nebolo, nie je možné hovoriť o žiadnej nečinnosti orgánu verejnej správy. V danom prípade teda nebola splnená podmienka stanovená v § 3 ods. 1 písm. d) SSP, a to že orgán verejnej správy protiprávne nepokračuje v začatom administratívnom konaní, keďže v danom prípade administratívne konanie nezačalo.“

16. Najvyšší súd SR nesúhlasí s tvrdením žalobcu, v zmysle ktorého krajský súd nevykonával žiadne dôkazy pre ktoré podal sťažnosť pre nečinnosť žalovanej. Najvyšší súd SR konštatuje, že krajský súd

dostatočne zistil skutkový stav veci a pri vydaní svojho rozhodnutia vychádzal tak z obsahu administratívneho spisu, ako aj z tvrdení žalobcu a ním predložených listinných dôkazov.

17. Podľa názoru Najvyššieho súdu SR neobstojí ani tvrdenie žalobcu, na základe ktorého v napadnutom uznesení nebolo uvedené, prečo a na základe akého zákona alebo ustanovenia zákona žalovaná nerozhodla písomným rozhodnutím o podanej žiadosti žalobcu. Krajský súd vo svojom uznesení totižto jednoznačne konštatoval, že žalovaná nerozhodla písomným rozhodnutím o podanej žiadosti žalobcu z dôvodu, že žalovaný nemal povinnosť (ani právo) vo veci vydať rozhodnutie, pretože žiadosť žalobcu nespĺňala zákonné náležitosti. Najvyšší súd SR nesúhlasí s tvrdením žalobcu, podľa ktorého žiadne ustanovenie zákona č. 461/2003 Z. z. neukladá povinnosť podať opakovanú žiadosť na predpísanom tlačíve. Krajský súd správne konštatoval v bode 19 odôvodnenia svojho uznesenia, že citovaný zákon nerozlišuje medzi prvou žiadosťou, ktorou sa uplatňuje nárok na dávku a opakovanou žiadosťou o dávku. Zákon uvádza termín „žiadosť“. Pokiaľ bolo o v poradí prvej žiadosti (ktorá bola podaná formálne správne) právoplatne rozhodnuté a žalobca podal ďalšiu (opakovanú) žiadosť, jedná sa o novú žiadosť, na ktorú sa vzťahujú rovnaké kvalitatívne požiadavky (aj čo sa týka jej formy), ako na akúkoľvek inú žiadosť.

18. S námietkou žalobcu, na základe ktorej žalobca spĺňa všetky podmienky na priznanie invalidného dôchodku, pretože má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť na úrovni 60 % a bol dôchodkovo poistený 34 rokov a 174 dní správny súd nie je oprávnený sa zaoberať v tomto konaní. Krajský súd v bode 14 odôvodnenia svojho uznesenia správne konštatoval, že v konaní proti nečinnosti orgánu verejnej správy správny súd neposudzuje, či žalobca v zmysle zákona o sociálnom poistení naplnil materiálne predpoklady pre úspech v konaní o priznaní invalidného dôchodku, ale sústreďuje sa na otázku, či žalovaný mal v danom prípade zákonnú povinnosť konať a prípadne vo veci meritórne rozhodnúť.

19. Najvyšší súd SR s poukazom na závery uvedené vyššie považoval námietky žalobcu vznesené v kasačnej sťažnosti za nedôvodné a preto kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú podľa § 461 SSP zamietol.

20. O náhrade trov kasačného konania najvyšší súd rozhodol podľa § 170 písm. a/ SSP v spojení s § 467 ods. 1 SSP. Žalobca v kasačnom konaní úspech nemal a žalovanému náhrada trov kasačného konania zo zákona neprislúcha, preto účastníkom konania právo na náhradu trov kasačného konania nepriznal.

21. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.